נד: הניזקין פרק חמישי גיטין

אמר אביי כל שבידו נאמן. הקשה ר"ת דהכא אפי' לרבא לא מהימן אלא משום שהיה בידו תחילה וכפ' האומר (קידושין דף פו.) פליגי אביי ורבא באשתו זינתה בעד אחד והלה שותק ומשמע התם דתרוייהו מודו בא"ל עד אחד נטמאו טהרותיך והלה שותק נאמן וכן א"ל עד אחד אכלת חלב ואע"ג דאין בידו ואומר ר"ת דהכא במכחישו או אומר איני יודע אבל התם דשותק הוי כהודאה וכן משמע בהאשה רבה (יבמות דף פז:) דבעי למיפטר מיניה דעד אחד נאמן באיסורין ודחי דלמא שאני הכא דאשתו דאשמתי ושתיקה כהודאה דמיא וגבי אשתו זינתה פליגי נמי בשותק ומהני לגבי בעד אחד כשר דלאו גזלנא ואף ע"ג דאין דבר שבערוה פחות משנים או בקיעו ופתיחה בעד אחד הכא דשותק שאני אי נמי מדרבנן ורבא אפי' שותק לא אמר אלא אם כן מהימן עליה כגי תרי ומתוך כך אומר ר"ת דאדם המטהר יין לחבור אי אשמתיה ואמר ליה בזימנא קמייתא מהימן כרבא ואפילו מכחישו כיון דהיה בידו אבל אחר לא מהימן אי מכחישו או אומר איני יודע ואי שתיק מהימן וכן פסק רבינו משום כן רבינו קלונימוס ואי מהימן עליה כגי תרי אסור דאשמתיה דהוה אמינא (קידושין דף פו.) לרבא ואפי' היכא דלא מהימן מכל מקום לדידיה אסור דשויא אנפשיה מחיבה דאיסורא ודלאה דאם שותק מחמת שאינו יודע דלא הוי שתיקה כהודאה וכל הסוגיא דקידושין [a] יש לפרש באומר לו נטמאו טהרותיך בפניך או ידעת מדע דקתני דומיא דאכלת חלב והתם דוקא הוא שתיקה כהודאה: **דבי אמר פיגול מהימן**. ותימה הא רבי יוסי גופיה בזבחים פרק בית שמאי (דף מד:) אית ליה דאין פיגול בדבר הנעשה בפנים דליף משלמים וי"ל נהי דפיגול לא הוי פסול מיהא הוי ופיגול דהכא לאו דוקא דאשתכחן בסוף פ"ק דזבחים (דף יד.) לרבי [שמעון] דאמר כל שאינו עול מזבח אינו משלמים אין חייבין עליו משום פיגול ואמר רבי יוסי בר' חנינא מודה רבי [שמעון] דפסול מקל וחומר [b] ואין לתמוה מנא ליה דמהימן דפשיטא דבכל הקרבנות שייך פיגול בכל ד' עבודות:

ועל

[c] נפלו ונתפצעו אחד שוגג ואחד מזיד לא יעלו דברי ר"מ ורבי יהודה רבי יוסי ור' שמעון אומרים [a] בשוגג יעלו במזיד לא יעלו והא הכא דמדאורייתא חד בתרי בטל ורבנן הוא דגזור וקא קנים ר' יהודה התם היינו טעמא דר' יהודה משום דאתי לאיערומי ורמי דרבי יוסי אדרבי יוסי דתנן [b] נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנטיעות אחרות הרי זה לא ילקט ואם ליקט יעלו באחד ומאתים ובלבד שלא יתכוין ללקט ר' יוסי אומר [c] אף המתכוין ללקט יעלו באחד ומאתים הא אתמר עלה אמר רבא חזקה אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת ואי יוחנן חזקה אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת: **מתני'** [d] הכהנים שפגלו במקדש מזידין חייבין: **גמ'** ת"ר [e] היה עושה עמו בטהרות ואמר לו טהרות שעשיתי עמך נטמאו היה עושה עמו בזבחים וא"ל זבחים שעשיתי עמך נתפגלו נאמן אבל אמר לו טהרות שעשיתי עמך ביום פלוני נטמאו וזבחים שעשיתי עמך ביום פלוני נתפגלו אינו נאמן מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר אביי כל שבידו נאמן רבא אמר [f] כגון דאשכחיה ולא אמר ליה ולא מידי ולבתר הכי אשכחיה ואמר ליה ההוא דאמר ליה לחבריה טהרות שעשיתי עמך ביום פלוני נטמאו אתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה שורת הדין אינו נאמן אמר לפניו רבי אסי רבי אתה אומר כן הכי אמר ר' יוחנן משום רבי יוסי מה אעשה שהתורה האמינתו היכן האמינתו א"ר יצחק בר ביסנא [g] כהן גדול ביום"כ יוכיח דכי אמר פגול מהימן ומנא ידעינן והכתיב [h] וכל אדם לא יהיה באהל מועד אלא לאו משום דמהימן ודלמא דשמעניה דפגל אי לאו דמהימן אע"ג דשמעניה נמי לא מהימן דדלמא לבתר הכי קאמר [i] ודלמא דחזיניה בפישפש קשיא ההוא דאתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה ספר תורה שכתבתי לפלוני אזכרות שלו [j] לא כתבתים לשמן אמר ליה ספר תורה ביד מי אמר ליה ביד לוקח אמר ליה [k] נאמן אתה להפסיד שכרך ואי אתה נאמן להפסיד ספר תורה אמר ליה רבי ירמיה נהי דהפסיד שכר אזכרות שכר דספר תורה כוליה מי הפסיד אמר ליה אין שכל ספר תורה [l] שאין אזכרות שלו כתובות לשמן אינו שוה כלום וליעבר עלייהו קולמוס וליקדישה כמאן נימא דלא כרבי יהודה [m] דתנן הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוון לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו דלת מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי רבי יהודה וחכמים אומרים אין השם מן המובחר אפילו תימא רבי יהודה עד כאן לא קאמר רבי יהודה אלא בחדא אזכרה אבל דכולי ספר תורה לא משום דמיחזי כמנומר ההוא דאתא לקמיה דר' אבהו א"ל ס"ת שכתבתי לפלוני גוילין שלו לא עיבדתים לשמן א"ל ספר תורה ביד מי א"ל ביד לוקח אמר לו [n] מתוך שאתה נאמן להפסיד ספר תורה ומאי

מועד (ויקרא ז) וגם לול קטן היה פתוח לבית הכפורת. והאי דמקשי הכא דלמא דחזיניה בפישפש להזאות דעל הפרוכת דהיכל קאי וגבי עבודות דלפני ולפנים נמי איכא לאקשויי דחזיניה דרך לול: **ואין אתה נאמן כו'. ולעבר עלייהו קולמוס**. לשמן כתב על גבי כתב ולקדשיה: **ולא הטיל בו דלת**. ונמצא שם כתוב כדרכו אבל אלא לשמו הוא: **מעביר עליו קולמוס**. לשמו: **כוליה ס"ת**. כל אזכרות שבו: **גוילים**. קלפים: ומקלי

[a] נפלו ונספצעו. אגוזי ערלה ואח"כ נפלו לתוך של היתר יעלו נפלו ונתפצעו האגוזים של ערלה ואח"כ נפלו לתוך של היתר יעלו נפלו תחלה ואח"כ נתפצעו: **אחד**. שפצעו שוגג אלא נתכוין כדי לבטל משיכותן ולהעלותן באחד ומאתים שנתכוין לכך: **לא יעלו**. אפילו בחלף דקנים ר"מ ורבי יהודה שוגג אינו מזיד ואע"ג דהך עלייה שהוא מעלה ומבטל אגוזי ערלה אינו אלא דרבנן בעלמא הוא ואפילו אלמים דמדאורייתא אין חילוק בין חטוב לשאינו חטוב דהכל בטל לבתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות ורבנן הוא דגזור: **דאפי' לאיערומי**. ולהתכוין ויאמר שוגג הייתי ולא נתכוונתי כדי להעלותן: **כדי זה לא ילקט**. דכל זמן שהיא במקומה כממוזר [b] משיכה ולא בטלה וכי לקיט לפירות ומבטל להו במאתים הוי מבטל איסור לכתחילה: **ואם ליקט**. ולא נתלק: **יעלו**. דה"ל שוגג דלא נתכוין לנקט ע"מ לבטל דסברו שכבר בטלו כמחובר: **ובלבד שלא יתכוון ללקט**. בכוונת ביטול: **אף המתכוין כו'**. אלמא במזיד נמי בטיל: **אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת**. אין לך אדם נוטע ערלה בין שאר נטיעות בלא סימן ואוסר כרמו בכדי נטיעה אחת וכיון דלא שכיחא לא אחמור כה רבנן אבל נפילת איסור כיתר שכיחא: **כל שבידו**. לעשות כשאה שמודיעו: **נאמן**. וריש"א כגון שעודן בידו לטמאן ולפגלן וגבי קרבנות בהכן העובד קמיירי כגון שהודיעו בין שמיטה לזריקה ואמר פיגלתיה בשמיטה שעדיין בידו לפגלו בשאר עבודות אבל ביום פלוני שכבר יצאו מידו לאו כל כמיניה: **רבא אמר**. אע"פ שאין בידו נאמן וסיפא כגון דאשכחיה מקמי האידנא ולא אמר ליה והשתא א"ל: **שורת הדין**. כלומר הדין נותן: **אתה אומר כן**. שאינו נאמן אבל רבי יוחנן אמר משום רבי יוסי כו': **האמינתו**. ואפי' לאחר זמן דממפרש: **כהן גדול ביום"כ**. כפר ושעיר שלפני ולפנים שהוא שם יחיד ואין רואהו ואם אמר פגול מהימן דהא כתיב המקריב אותו לא יאכל (ויקרא ז) וקרי לא יאכל מאכל פיגול ואם אכל פיגול יהיה: **ומנא ידעינן**. ביום"כ דפגיל מי לאו דמהימן: **ודלמא**. כי אמר קרא פיגול יהיה דשמעיניה דפגיל בקול רם דאמר הריני מזה על מנת להקטיר אימורין חוץ לזמנן: ומשני **מי לאו דמהימן**. לומר בשעת עבודה פיגלתי אע"ג דשמעניה דפגיל נמי דלמא לבתר עבודה קאמר: הכי גרסינן **דלמא דחזיניה בפישפש**. ודלמא בכה"ג מהימן דחזיניה בפישפש דבשעת אמירה היה מזה. פישפש פתח קטן בבית החליפות פתוח להיכל ומיכן היו אחד נכנסין ואחד בדרוס כדתניא בזבחים בפ"ק מקומן (דף נה:) שני פישפשין היו בבית החליפות אחד נכנסין ואחד בדרוס כדי להכניס את כל העזרה לשחיטת קדשים קלים שנהיה קורין בכל הרוחות ושחטו פתח אוהל מועד (ויקרא ז) וגם לול קטן היה פתוח לבית הכפורת. והאי דמקשי הכא דלמא דחזיניה בפישפש להזאות דעל הפרוכת דהיכל קאי וגבי עבודות דלפני ולפנים נמי איכא לאקשויי דחזיניה דרך לול: **ואין אתה נאמן כו'. ולעבר עלייהו קולמוס**. לשמן כתב על גבי כתב ולקדשיה: **ולא הטיל בו דלת**. ונמצא שם כתוב כדרכו אבל אלא לשמו הוא: **מעביר עליו קולמוס**. לשמו: **כוליה ס"ת**. כל אזכרות שבו: **גוילים**. קלפים: ומקלי

[b] נפלו ונספצעו. אגוזי ערלה ואח"כ נפלו לתוך של היתר יעלו נפלו ונתפצעו האגוזים של ערלה ואח"כ נפלו לתוך של היתר יעלו נפלו תחלה ואח"כ נתפצעו: **אחד**. שפצעו שוגג אלא נתכוין כדי לבטל משיכותן ולהעלותן באחד ומאתים שנתכוין לכך: **לא יעלו**. אפילו בחלף דקנים ר"מ ורבי יהודה שוגג אינו מזיד ואע"ג דהך עלייה שהוא מעלה ומבטל אגוזי ערלה אינו אלא דרבנן בעלמא הוא ואפילו אלמים דמדאורייתא אין חילוק בין חטוב לשאינו חטוב דהכל בטל לבתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות ורבנן הוא דגזור: **דאפי' לאיערומי**. ולהתכוין ויאמר שוגג הייתי ולא נתכוונתי כדי להעלותן: **כדי זה לא ילקט**. דכל זמן שהיא במקומה כממוזר [b] משיכה ולא בטלה וכי לקיט לפירות ומבטל להו במאתים הוי מבטל איסור לכתחילה: **ואם ליקט**. ולא נתלק: **יעלו**. דה"ל שוגג דלא נתכוין לנקט ע"מ לבטל דסברו שכבר בטלו כמחובר: **ובלבד שלא יתכוון ללקט**. בכוונת ביטול: **אף המתכוין כו'**. אלמא במזיד נמי בטיל: **אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת**. אין לך אדם נוטע ערלה בין שאר נטיעות בלא סימן ואוסר כרמו בכדי נטיעה אחת וכיון דלא שכיחא לא אחמור כה רבנן אבל נפילת איסור כיתר שכיחא: **כל שבידו**. לעשות כשאה שמודיעו: **נאמן**. וריש"א כגון שעודן בידו לטמאן ולפגלן וגבי קרבנות בהכן העובד קמיירי כגון שהודיעו בין שמיטה לזריקה ואמר פיגלתיה בשמיטה שעדיין בידו לפגלו בשאר עבודות אבל ביום פלוני שכבר יצאו מידו לאו כל כמיניה: **רבא אמר**. אע"פ שאין בידו נאמן וסיפא כגון דאשכחיה מקמי האידנא ולא אמר ליה והשתא א"ל: **שורת הדין**. כלומר הדין נותן: **אתה אומר כן**. שאינו נאמן אבל רבי יוחנן אמר משום רבי יוסי כו': **האמינתו**. ואפי' לאחר זמן דממפרש: **כהן גדול ביום"כ**. כפר ושעיר שלפני ולפנים שהוא שם יחיד ואין רואהו ואם אמר פגול מהימן דהא כתיב המקריב אותו לא יאכל (ויקרא ז) וקרי לא יאכל מאכל פיגול ואם אכל פיגול יהיה: **ומנא ידעינן**. ביום"כ דפגיל מי לאו דמהימן: **ודלמא**. כי אמר קרא פיגול יהיה דשמעיניה דפגיל בקול רם דאמר הריני מזה על מנת להקטיר אימורין חוץ לזמנן: ומשני **מי לאו דמהימן**. לומר בשעת עבודה פיגלתי אע"ג דשמעניה דפגיל נמי דלמא לבתר עבודה קאמר: הכי גרסינן **דלמא דחזיניה בפישפש**. ודלמא בכה"ג מהימן דחזיניה בפישפש דבשעת אמירה היה מזה. פישפש פתח קטן בבית החליפות פתוח להיכל ומיכן היו אחד נכנסין ואחד בדרוס כדתניא בזבחים בפ"ק מקומן (דף נה:) שני פישפשין היו בבית החליפות אחד נכנסין ואחד בדרוס כדי להכניס את כל העזרה לשחיטת קדשים קלים שנהיה קורין בכל הרוחות ושחטו פתח אוהל מועד (ויקרא ז) וגם לול קטן היה פתוח לבית הכפורת. והאי דמקשי הכא דלמא דחזיניה בפישפש להזאות דעל הפרוכת דהיכל קאי וגבי עבודות דלפני ולפנים נמי איכא לאקשויי דחזיניה דרך לול: **ואין אתה נאמן כו'. ולעבר עלייהו קולמוס**. לשמן כתב על גבי כתב ולקדשיה: **ולא הטיל בו דלת**. ונמצא שם כתוב כדרכו אבל אלא לשמו הוא: **מעביר עליו קולמוס**. לשמו: **כוליה ס"ת**. כל אזכרות שבו: **גוילים**. קלפים: ומקלי

[c] נפלו ונספצעו. אגוזי ערלה ואח"כ נפלו לתוך של היתר יעלו נפלו ונתפצעו האגוזים של ערלה ואח"כ נפלו לתוך של היתר יעלו נפלו תחלה ואח"כ נתפצעו: **אחד**. שפצעו שוגג אלא נתכוין כדי לבטל משיכותן ולהעלותן באחד ומאתים שנתכוין לכך: **לא יעלו**. אפילו בחלף דקנים ר"מ ורבי יהודה שוגג אינו מזיד ואע"ג דהך עלייה שהוא מעלה ומבטל אגוזי ערלה אינו אלא דרבנן בעלמא הוא ואפילו אלמים דמדאורייתא אין חילוק בין חטוב לשאינו חטוב דהכל בטל לבתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות ורבנן הוא דגזור: **דאפי' לאיערומי**. ולהתכוין ויאמר שוגג הייתי ולא נתכוונתי כדי להעלותן: **כדי זה לא ילקט**. דכל זמן שהיא במקומה כממוזר [b] משיכה ולא בטלה וכי לקיט לפירות ומבטל להו במאתים הוי מבטל איסור לכתחילה: **ואם ליקט**. ולא נתלק: **יעלו**. דה"ל שוגג דלא נתכוין לנקט ע"מ לבטל דסברו שכבר בטלו כמחובר: **ובלבד שלא יתכוון ללקט**. בכוונת ביטול: **אף המתכוין כו'**. אלמא במזיד נמי בטיל: **אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת**. אין לך אדם נוטע ערלה בין שאר נטיעות בלא סימן ואוסר כרמו בכדי נטיעה אחת וכיון דלא שכיחא לא אחמור כה רבנן אבל נפילת איסור כיתר שכיחא: **כל שבידו**. לעשות כשאה שמודיעו: **נאמן**. וריש"א כגון שעודן בידו לטמאן ולפגלן וגבי קרבנות בהכן העובד קמיירי כגון שהודיעו בין שמיטה לזריקה ואמר פיגלתיה בשמיטה שעדיין בידו לפגלו בשאר עבודות אבל ביום פלוני שכבר יצאו מידו לאו כל כמיניה: **רבא אמר**. אע"פ שאין בידו נאמן וסיפא כגון דאשכחיה מקמי האידנא ולא אמר ליה והשתא א"ל: **שורת הדין**. כלומר הדין נותן: **אתה אומר כן**. שאינו נאמן אבל רבי יוחנן אמר משום רבי יוסי כו': **האמינתו**. ואפי' לאחר זמן דממפרש: **כהן גדול ביום"כ**. כפר ושעיר שלפני ולפנים שהוא שם יחיד ואין רואהו ואם אמר פגול מהימן דהא כתיב המקריב אותו לא יאכל (ויקרא ז) וקרי לא יאכל מאכל פיגול ואם אכל פיגול יהיה: **ומנא ידעינן**. ביום"כ דפגיל מי לאו דמהימן: **ודלמא**. כי אמר קרא פיגול יהיה דשמעיניה דפגיל בקול רם דאמר הריני מזה על מנת להקטיר אימורין חוץ לזמנן: ומשני **מי לאו דמהימן**. לומר בשעת עבודה פיגלתי אע"ג דשמעניה דפגיל נמי דלמא לבתר עבודה קאמר: הכי גרסינן **דלמא דחזיניה בפישפש**. ודלמא בכה"ג מהימן דחזיניה בפישפש דבשעת אמירה היה מזה. פישפש פתח קטן בבית החליפות פתוח להיכל ומיכן היו אחד נכנסין ואחד בדרוס כדתניא בזבחים בפ"ק מקומן (דף נה:) שני פישפשין היו בבית החליפות אחד נכנסין ואחד בדרוס כדי להכניס את כל העזרה לשחיטת קדשים קלים שנהיה קורין בכל הרוחות ושחטו פתח אוהל מועד (ויקרא ז) וגם לול קטן היה פתוח לבית הכפורת. והאי דמקשי הכא דלמא דחזיניה בפישפש להזאות דעל הפרוכת דהיכל קאי וגבי עבודות דלפני ולפנים נמי איכא לאקשויי דחזיניה דרך לול: **ואין אתה נאמן כו'. ולעבר עלייהו קולמוס**. לשמן כתב על גבי כתב ולקדשיה: **ולא הטיל בו דלת**. ונמצא שם כתוב כדרכו אבל אלא לשמו הוא: **מעביר עליו קולמוס**. לשמו: **כוליה ס"ת**. כל אזכרות שבו: **גוילים**. קלפים: ומקלי

[d] (ויקרא ז) ולכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל: ויקרא טז יז

[e] בס"ב ביום"כ יוביח. עי' זבחים דף מד ע"ב תד"ה מדבר הגעשה: שם ודלמא רחוניה. עי' זבחים דף נה ע"ב תד"ה כ' ספפשים: שם לא בתבתים לשמן. עיין מנחות דף מב ע"ב תד"ה ולא יעול: תוד"ה אמר ובו' ל"ל באושר. עי' סוטה ד' ג ע"ב תוד"ה ת"ל:

[f] הכהנים שפגלו במקדש. קרבנות שנחטטו וחרקום לאכול מהם חוץ לזמנם ולא הולילו לבעלים (לעיל נג.), מזידין. שידעו שפגולים כך, חייבים. לשלם דמיהם לבעלים, שהרי נרשים להנות אחרים, ואי נמי נדבה היא, קצה בעינו שלא הקריב קרבנו, שהרי להנות הזרון היה מנקם (שם). ונתכוין לכתוב הזהרה. שהיה טועה ופטור שהוא צריך למתוס יהיה (לעיל כ.). ונעבה ולא הטיל בו דלת. הרי הכם כתיב אלא שהוא שלא לשמו (שם) ומצאת שם נכתב במקומו אבל לא כשהוא (שבת קד.). מעביר עליו קולמוס. לכתוב שם על מל אזכרותיו כאילו הוא כותבו (שם).

מבאן שייך לענוד הבא

על הדרשה שהרשיאה אביה. דקשטה וקיבל קדושין והוי קידושין גמורים, שהיא יוצאה בגט. ואפילו מבגלה ופקע כח אב מקבלת היא את גיטה (יבמות קיב.) ויולפה, ואע"ג דקידושין גמורין הוי ונידוחיה אלא דשם הוי גיטא, נמי אשתה שיאלת לרלוגה ושלא לרלוגה (שם קיג.). ועל קטנה בת ישראל. יתומה הנשאת ע"פ אמה שאוכלת בתרומה. אע"פ שאין משואיה ישואין גמורים אלא בתרומה דרבנן (שם). מעדתתו של ר' יוחנן. דאמר דאפילו בתקנה קידושין גמורין לא בעינן דעתה דאשה בגירושין (יבמות קיג.). אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן לה. והיא לא אמרה, רחזר ואמר לה. לאשתו פקחת, כנסי שטר חוב זה, ולא הוציאה שהוא גיטה, הרי זו מגורשת (שם). לא בעינן דעתה. דאשה בגירושין, דקתני מגרשת יולאת בגט (שם). פשיטא. דלר' יוחנן ודאי הכי הוא (שם). ואילו הרשה. אלא הסיאה פנים בקטנותה. שאין משואיה גמורין (שם קיג.). לא אכלה. מדשבקה לתרומה דקעבקה נה ואתי ונקע קטנה, ולא קתני ועל התרומה

[g] (ערבה פ"ג מ"מ). [h] ערבה פ"ב מ"א. [i] (עיל נג. נדרים לו. מנחות מט.). [j] (תוספתא פרק שני דתרומות ע"ג). [k] (עי' תוס' ב"ב לג. סד"ה ה"ג לפיף), [l] (ל"ל דתניא). [m] (מקבה קופרים פ"ב) (עיל כ. שבת קד.). [n] בס"ד: בממוכר. [o] (ועי' תוספתא נמחים יד. ד"ה מתה ותוס' מנחות יד. ד"ה פיגול).

תורה אור השלם

ו. וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל: ויקרא טז יז

גליון הש"ס

גמ' בה"ב ביום"ב יוביח. עי' זבחים דף מד ע"ב תד"ה מדבר הגעשה: שם ודלמא רחוניה. עי' זבחים דף נה ע"ב תד"ה כ' ספפשים: שם לא בתבתים לשמן. עיין מנחות דף מב ע"ב תד"ה ולא יעול: תוד"ה אמר ובו' ל"ל באושר. עי' סוטה ד' ג ע"ב תוד"ה ת"ל:

מוסף רש"י

הכהנים שפגלו במקדש. קרבנות שנחטטו וחרקום לאכול מהם חוץ לזמנם ולא הולילו לבעלים (לעיל נג.), מזידין. שידעו שפגולים כך, חייבים. לשלם דמיהם לבעלים, שהרי נרשים להנות אחרים, ואי נמי נדבה היא, קצה בעינו שלא הקריב קרבנו, שהרי להנות הזרון היה מנקם (שם). ונתכוין לכתוב הזהרה. שהיה טועה ופטור שהוא צריך למתוס יהיה (לעיל כ.). ונעבה ולא הטיל בו דלת. הרי הכם כתיב אלא שהוא שלא לשמו (שם) ומצאת שם נכתב במקומו אבל לא כשהוא (שבת קד.). מעביר עליו קולמוס. לכתוב שם על מל אזכרותיו כאילו הוא כותבו (שם).

מסורת הש"ס

[a] (ערבה פ"ג מ"מ). [b] ערבה פ"ב מ"א. [c] (עיל נג. נדרים לו. מנחות מט.). [d] (תוספתא פרק שני דתרומות ע"ג). [e] (עי' תוס' ב"ב לג. סד"ה ה"ג לפיף), [f] (ל"ל דתניא). [g] (מקבה קופרים פ"ב) (עיל כ. שבת קד.). [h] בס"ד: בממוכר. [i] (ועי' תוספתא נמחים יד. ד"ה מתה ותוס' מנחות יד. ד"ה פיגול).

[a] נפלו ונספצעו. אגוזי ערלה ואח"כ נפלו לתוך של היתר יעלו נפלו ונתפצעו האגוזים של ערלה ואח"כ נפלו לתוך של היתר יעלו נפלו תחלה ואח"כ נתפצעו: **אחד**. שפצעו שוגג אלא נתכוין כדי לבטל משיכותן ולהעלותן באחד ומאתים שנתכוין לכך: **לא יעלו**. אפילו בחלף דקנים ר"מ ורבי יהודה שוגג אינו מזיד ואע"ג דהך עלייה שהוא מעלה ומבטל אגוזי ערלה אינו אלא דרבנן בעלמא הוא ואפילו אלמים דמדאורייתא אין חילוק בין חטוב לשאינו חטוב דהכל בטל לבתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות ורבנן הוא דגזור: **דאפי' לאיערומי**. ולהתכוין ויאמר שוגג הייתי ולא נתכוונתי כדי להעלותן: **כדי זה לא ילקט**. דכל זמן שהיא במקומה כממוזר [b] משיכה ולא בטלה וכי לקיט לפירות ומבטל להו במאתים הוי מבטל איסור לכתחילה: **ואם ליקט**. ולא נתלק: **יעלו**. דה"ל שוגג דלא נתכוין לנקט ע"מ לבטל דסברו שכבר בטלו כמחובר: **ובלבד שלא יתכוון ללקט**. בכוונת ביטול: **אף המתכוין כו'**. אלמא במזיד נמי בטיל: **אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת**. אין לך אדם נוטע ערלה בין שאר נטיעות בלא סימן ואוסר כרמו בכדי נטיעה אחת וכיון דלא שכיחא לא אחמור כה רבנן אבל נפילת איסור כיתר שכיחא: **כל שבידו**. לעשות כשאה שמודיעו: **נאמן**. וריש"א כגון שעודן בידו לטמאן ולפגלן וגבי קרבנות בהכן העובד קמיירי כגון שהודיעו בין שמיטה לזריקה ואמר פיגלתיה בשמיטה שעדיין בידו לפגלו בשאר עבודות אבל ביום פלוני שכבר יצאו מידו לאו כל כמיניה: **רבא אמר**. אע"פ שאין בידו נאמן וסיפא כגון דאשכחיה מקמי האידנא ולא אמר ליה והשתא א"ל: **שורת הדין**. כלומר הדין נותן: **אתה אומר כן**. שאינו נאמן אבל רבי יוחנן אמר משום רבי יוסי כו': **האמינתו**. ואפי' לאחר זמן דממפרש: **כהן גדול ביום"כ**. כפר ושעיר שלפני ולפנים שהוא שם יחיד ואין רואהו ואם אמר פגול מהימן דהא כתיב המקריב אותו לא יאכל (ויקרא ז) וקרי לא יאכל מאכל פיגול ואם אכל פיגול יהיה: **ומנא ידעינן**. ביום"כ דפגיל מי לאו דמהימן: **ודלמא**. כי אמר קרא פיגול יהיה דשמעיניה דפגיל בקול רם דאמר הריני מזה על מנת להקטיר אימורין חוץ לזמנן: ומשני **מי לאו דמהימן**. לומר בשעת עבודה פיגלתי אע"ג דשמעניה דפגיל נמי דלמא לבתר עבודה קאמר: הכי גרסינן **דלמא דחזיניה בפישפש**. ודלמא בכה"ג מהימן דחזיניה בפישפש דבשעת אמירה היה מזה. פישפש פתח קטן בבית החליפות פתוח להיכל ומיכן היו אחד נכנסין ואחד בדרוס כדתניא בזבחים בפ"ק מקומן (דף נה:) שני פישפשין היו בבית החליפות אחד נכנסין ואחד בדרוס כדי להכניס את כל העזרה לשחיטת קדשים קלים שנהיה קורין בכל הרוחות ושחטו פתח אוהל מועד (ויקרא ז) וגם לול קטן היה פתוח לבית הכפורת. והאי דמקשי הכא דלמא דחזיניה בפישפש להזאות דעל הפרוכת דהיכל קאי וגבי עבודות דלפני ולפנים נמי איכא לאקשויי דחזיניה דרך לול: **ואין אתה נאמן כו'. ולעבר עלייהו קולמוס**. לשמן כתב על גבי כתב ולקדשיה: **ולא הטיל בו דלת**. ונמצא שם כתוב כדרכו אבל אלא לשמו הוא: **מעביר עליו קולמוס**. לשמו: **כוליה ס"ת**. כל אזכרות שבו: **גוילים**. קלפים: ומקלי

[b] (ויקרא ז) ולכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל: ויקרא טז יז

[c] בס"ב ביום"ב יוביח. עי' זבחים דף מד ע"ב תד"ה מדבר הגעשה: שם ודלמא רחוניה. עי' זבחים דף נה ע"ב תד"ה כ' ספפשים: שם לא בתבתים לשמן. עיין מנחות דף מב ע"ב תד"ה ולא יעול: תוד"ה אמר ובו' ל"ל באושר. עי' סוטה ד' ג ע"ב תוד"ה ת"ל:

[d] הכהנים שפגלו במקדש. קרבנות שנחטטו וחרקום לאכול מהם חוץ לזמנם ולא הולילו לבעלים (לעיל נג.), מזידין. שידעו שפגולים כך, חייבים. לשלם דמיהם לבעלים, שהרי נרשים להנות אחרים, ואי נמי נדבה היא, קצה בעינו שלא הקריב קרבנו, שהרי להנות הזרון היה מנקם (שם). ונתכוין לכתוב הזהרה. שהיה טועה ופטור שהוא צריך למתוס יהיה (לעיל כ.). ונעבה ולא הטיל בו דלת. הרי הכם כתיב אלא שהוא שלא לשמו (שם) ומצאת שם נכתב במקומו אבל לא כשהוא (שבת קד.). מעביר עליו קולמוס. לכתוב שם על מל אזכרותיו כאילו הוא כותבו (שם).

[e] (ערבה פ"ג מ"מ). [f] ערבה פ"ב מ"א. [g] (עיל נג. נדרים לו. מנחות מט.). [h] (תוספתא פרק שני דתרומות ע"ג). [i] (עי' תוס' ב"ב לג. סד"ה ה"ג לפיף), [j] (ל"ל דתניא). [k] (מקבה קופרים פ"ב) (עיל כ. שבת קד.). [l] בס"ד: בממוכר. [m] (ועי' תוספתא נמחים יד. ד"ה מתה ותוס' מנחות יד. ד"ה פיגול).

[a] נפלו ונספצעו. אגוזי ערלה ואח"כ נפלו לתוך של היתר יעלו נפלו ונתפצעו האגוזים של ערלה ואח"כ נפלו לתוך של היתר יעלו נפלו תחלה ואח"כ נתפצעו: **אחד**. שפצעו שוגג אלא נתכוין כדי לבטל משיכותן ולהעלותן באחד ומאתים שנתכוין לכך: **לא יעלו**. אפילו בחלף דקנים ר"מ ורבי יהודה שוגג אינו מזיד ואע"ג דהך עלייה שהוא מעלה ומבטל אגוזי ערלה אינו אלא דרבנן בעלמא הוא ואפילו אלמים דמדאורייתא אין חילוק בין חטוב לשאינו חטוב דהכל בטל לבתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות ורבנן הוא דגזור: **דאפי' לאיערומי**. ולהתכוין ויאמר שוגג הייתי ולא נתכוונתי כדי להעלותן: **כדי זה לא ילקט**. דכל זמן שהיא במקומה כממוזר [b] משיכה ולא בטלה וכי לקיט לפירות ומבטל להו במאתים הוי מבטל איסור לכתחילה: **ואם ליקט**. ולא נתלק: **יעלו**. דה"ל שוגג דלא נתכוין לנקט ע"מ לבטל דסברו שכבר בטלו כמחובר: **ובלבד שלא יתכוון ללקט**. בכוונת ביטול: **אף המתכוין כו'**. אלמא במזיד נמי בטיל: **אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת**. אין לך אדם נוטע ערלה בין שאר נטיעות בלא סימן ואוסר כרמו בכדי נטיעה אחת וכיון דלא שכיחא לא אחמור כה רבנן אבל נפילת איסור כיתר שכיחא: **כל שבידו**. לעשות כשאה שמודיעו: **נאמן**. וריש"א כגון שעודן בידו לטמאן ולפגלן וגבי קרבנות בהכן העובד קמיירי כגון שהודיעו בין שמיטה לזריקה ואמר פיגלתיה בשמיטה שעדיין בידו לפגלו בשאר עבודות אבל ביום פלוני שכבר יצאו מידו לאו כל כמיניה: **רבא אמר**. אע"פ שאין בידו נאמן וסיפא כגון דאשכחיה מקמי האידנא ולא אמר ליה והשתא א"ל: **שורת הדין**. כלומר הדין נותן: **אתה אומר כן**. שאינו נאמן אבל רבי יוחנן אמר משום רבי יוסי כו': **האמינתו**. ואפי' לאחר זמן דממפרש: **כהן גדול ביום"כ**. כפר ושעיר שלפני ולפנים שהוא שם יחיד ואין רואהו ואם אמר פגול מהימן דהא כתיב המקריב אותו לא יאכל (ויקרא ז) וקרי לא יאכל מאכל פיגול ואם אכל פיגול יהיה: **ומנא ידעינן**. ביום"כ דפגיל מי לאו דמהימן: **ודלמא**. כי אמר קרא פיגול יהיה דשמעיניה דפגיל בקול רם דאמר הריני מזה על מנת להקטיר אימורין חוץ לזמנן: ומשני **מי לאו דמהימן**. לומר בשעת עבודה פיגלתי אע"ג דשמעניה דפגיל נמי דלמא לבתר עבודה קאמר: הכי גרסינן **דלמא דחזיניה בפישפש**. ודלמא בכה"ג מהימן דחזיניה בפישפש דבשעת אמירה היה מזה. פישפש פתח קטן בבית החליפות פתוח להיכל ומיכן היו אחד נכנסין ואחד בדרוס כדתניא בזבחים בפ"ק מקומן (דף נה:) שני פישפשין היו בבית החליפות אחד נכנסין ואחד בדרוס כדי להכניס את כל העזרה לשחיטת קדשים קלים שנהיה קורין בכל הרוחות ושחטו פתח אוהל מועד (ויקרא ז) וגם לול קטן היה פתוח לבית הכפורת. והאי דמקשי הכא דלמא דחזיניה בפישפש להזאות דעל הפרוכת דהיכל קאי וגבי עבודות דלפני ולפנים נמי איכא לאקשויי דחזיניה דרך לול: **ואין אתה נאמן כו'. ולעבר עלייהו קולמוס**. לשמן כתב על גבי כתב ולקדשיה: **ולא הטיל בו דלת**. ונמצא שם כתוב כדרכו אבל אלא לשמו הוא: **מעביר עליו קולמוס**. לשמו: **כוליה ס"ת**. כל אזכרות שבו: **גוילים**. קלפים: ומקלי

[b] (ויקרא ז) ולכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל: ויקרא טז יז

[c] בס"ב ביום"ב יוביח. עי' זבחים דף מד ע"ב תד"ה מדבר הגעשה: שם ודלמא רחוניה. עי' זבחים דף נה ע"ב תד"ה כ' ספפשים: שם לא בתבתים לשמן. עיין מנחות דף מב ע"ב תד"ה ולא יעול: תוד"ה אמר ובו' ל"ל באושר. עי' סוטה ד'